

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrletno: 1 RM — Rpf.; celoletno: 4 RM — Rpf.
Za Jugoslavijo četrletno: Din. 25; celoletno: Din. 100
Za Italijo: Prezzo die vendita Lire — 60.

Četrto stoletje.

Te dni je minilo četrto stoletje, kar se je v Evropi sprožil strahotni plaz, ki je polagoma objel skoro ves svet in odtod dobil svoje ime: svetovna vojna. Na Anino nedeljo pred 25 leti se je naselila groza v srca milijonov mater, ko so se v solzah poslavljale od svojih krepkih zdravih sinov, v srca mladih žena, ko so jih zpuščali močje in odhajali na neznano pot; in milijoni otrok s svojimi velikimi, nedolžnimi očmi in otroško plašnimi pogledi so z nepoznamnim trepetom v duši sledili odhodu svojih očetov in starejših bratov: Čemu odhajajo? Kdaj se bodo vrnili? Vsega tega otroška duša ni mogla razumeti. — Danes se vprašujemo: Ali so se kdaj vrnili? In če so se vrnili, kakšni so se vračali domov?

Strahotna je bila bilanca štiriletnega brezobzirnega boja na vseh koncih sveta: skoro 70 milijonov mož je izmenoma doživljalo vojne grozote na frontah, nad 12 milijonov ljudi je žrtvovalo svoje življenje, med njimi 8 milijonov v cvetu svoje mladosti, milijoni pohabljenec so ostali kot živ opomin do naščajočim rodovom: na nas lahko opazujete sadove vojne.

Toda mnogo hujše kot telesne žrtve je bilo razdejanie v človeških dušah. Zrušila se je zgradba človeških predstav o pravici in pravičnosti, zmedli so se pojmi o morali in pravu, prebrnile ustanovljene oblike življenja, ki so posameznikom in narodom narekivale njihove pravice in dolžnosti do človeške družbe. Kar je človeštvo gradilo skozi dolga stoletja, se je naenkrat zamajalo prav do temeljev in izčrpani rod se je znašel pred nalogami ki jim ni bil več kos, saj so najdragocenejše sile ostale na bojnih poljanah.

Danes vemo, da svetovna vojna ni skoro nič doprinesla k ureditvi Evrope. Res je, da je bilo obremen s kulturnimi dobrinami odstranjeno tudi mnogo gnolobe, ki se je tekom desetletij nabrala v človeški družbi kot blato in nesnaga v stoječi vodi. Lahko bi rekli, da pomeni vojna za narode nekaj podobnega kakor brezobzirna, težka operacija na telesu posameznega bitja. Mnogo mogočnih narodov našteva zgodovina, ki take operacije niso prenesli in so končno na njenih posledicah izhrali. Tudi človek prečesto izhira po težki operaciji. Če pa je mlad in krepak, jo včasih tudi srečno prestane, vendar pa nosi vse življenje na sebi brazgotine. Tudi z narodi je nekaj podobnega. Nemški narod nikdar ni mogel popolnoma zabrisati posledice tridesetletne vojne. Dolga stoletja so potekla, brazgotina na narodnem telesu pa je ostala. — In podobno bo Evropa nosila vso svojo bodočnost brazgotine svetovne vojne.

Tudi nekdanje vojne so imele svoje posledice. Toda te vojne so bile krajnje omejene, odigravale so se na sorazmerno neznatnem prostoru, ob robovih vojne vihere pa je nemoteno ktilo življenje, nekako tako, kakor ob povodnji bujno uspeva setev na robu poplave.

Svetovna vojna pa se ni omejila na neznaten prostor. To je bila borba vseh proti vsem in taka borba pušča za seboj samo razvaline in razdejanie. Tudi iz razvalin včasih vzklije novo življenje, če niso bile uničene vse ustvarjajoče sile. Zadnja vojna pa je pokazala, da se je Evropa po štirih letih prelivanja najdragocenejše krvi znašla skoro na robu vsesplošne zmede in da je komaj našla dovolj moči, da si zopet uredi življenje in ustvari pogoje za novo rast. Eno je gotovo: da milijoni žrtev v Evropi niso prinesli trajnega miru in da se nikakor ni približala tiste-

mu ravnotežju, ki bi njej sami in s tem vsemu človeštvu zagotovilo miren razvoj in pogoje za njegovo blagostanje. Zato pač ni čuda, da danes narodi skoro bolešno hrepenijo po miru. To ni strah posameznika pred smrtjo, to je naraven

nagon narodov po samoohrani. Zato tudi ni čuda, da so odgovorni državniki sveta zapisali na svoje prapore edino geslo, ki zamore brez pridržka najti pot v srca narodov: mir, mir in še enkrat mir!

Velesile preizkušajo svojo vojaško moč.

Po raznih evropskih državah, pa tudi v Ameriki, so se vršili vojni manevri v velikem obsegu ali pa se bodo v kratkem še izvedli. Na prvem mestu so vaje z letalskimi silami, pa tudi pomorske edinice in suhozemna vojska se zelo resno vežbajo za vsak slučaj.

Koncem julija je italijanska mornarica v zvezi z letalstvom vežbala na Sredozemlju med Sicilijo, Libijo in Dodekaneškim otočjem. Namen teh manevrov je bil ta, da se pokaže, v koliko Italija obvlada vodno pot po Sredozemskem morju.

Te dni pa se vršijo v severni Italiji med Padovo nižino in Alpami ogromni manevri suhozemne vojske, pri katerih sodelujejo vse vrste orožja. Zlasti mnogoštevilno pa so zastopane motorizirane čete. Kakor pišejo italijanski listi, je namen teh vaj v tem, da dokažejo veljavnost nove italijanske vojne teorije, ki trdi, da je treba sovražno fronto v hitrem sunku razbiti in takoj nato do kraja izkoristiti uspeh. Ti manevri naj bi tudi dokazali, da trdnjavske pasovi, kakor je n. pr. poznana Maginotova črta ali utrjene postojanke ob francosko-italijanski meji, niso nepremagljivi. Manevri bodo trajali več dni. Od časa do časa jim prisostvuje tudi šef italijanske vlade Mussolini. Kot opazovalci na teh vajah so navzoča vojaška odposlanstva iz Nemčije, Japonske, Jugoslavije in Madžarske.

V Angliji so se te dni vršili veliki letalski manevri, pri katerih je sodelovalo blizu 1500 letal. Kakor zatrjujejo angleška poročila, so bile te vaje namenjene predvsem organizaciji obrambe proti napadom iz zraka.

Istočasno so se vršili veliki manevri nemškega letalstva v severozapadni Nemčiji. Naloga teh vaj je bila v tem, da dokažejo možnost obrambe proti zračnemu napadu z zapada sem od morja. Letalske vaje so to nalogo rešile v polno zadovoljstvo poveljstva.

Prav tako je imelo letalstvo združenih ameriških držav obsežne manevre, pri katerih je sodelovalo nad 2000 letal. Vaje so se vršile na obalah tihega morja in so imele nalogo, preizkusiti obrambne možnosti v slučaju napada. Pri

teh vajah so tudi prvič sodelovali ogromni ameriški bombniki, ki jih imenujejo „zračne trdnjave“. Ti bombniki imajo posadko 14 mož, dosežejo do 500 km brzine na uro in imajo akcijski radij do 5000 km.

Tudi v Franciji se baje pripravljajo manevri v dosedaj nenavadnem obsegu, v Romuniji pa se bodo sredi avgusta začele največje vojaške vaje po svetovni vojni. Kakor cenijo vojaški izvedenci, bo imela Romunija pri teh manevrih blizu milijon mož pod orožjem. Istočasno namerava tudi Turčija uprizoriti velike vojaške vaje v Traciji, to je v evropskem delu Turčije.

Iz vsega tega bi se dalo posneti, da napetost v Evropi in v svetu sploh še ni popustila in da hočejo posamezne države preizkusiti svoje vojaške sile, da bi bile v slučaju potrebe zadostno pripravljene za vse neprevidene dogodke.

Maršal Göring v Junkersovih tovarnah:

„Naša enotnost je naša najmočnejša postojanka!“

Preteklo soboto je maršal Göring nenadno posetil tovarne Junkersovih letal v Dessau-u in se zadržal tam več ur. V svojem govoru, ki ga je naslovil na zbrane tovarniške delavce, je med drugim omenil silen porast nemških zračnih sil v zadnjih letih in nato nadaljeval: „Z onstran Kanala, iz Anglije, čujemo danes enake besede in govore, ki so že pred letom hoteli ustrahovati nemški narod. Toda pri nas se je nekaj bistvenega spremenilo: Ves nemški narod je prežet z odločno voljo, da se uveljavi in nikdar več ne pristane na mir, kot je bil Versailleski. Je velika razlika v tem, če se človek bori za svojo čast in življenske pravice, ali pa če se brez pravega razloga umešava v interese drugih. Nemčija ne ogroža Anglije, če pa Angleži mislijo, da nam lahko povsod stopajo na pot, potem morajo nositi tudi odgovornost za motenje miru.“ — Maršal Göring je zaključil svoja izvajanja z ugotovitvijo, da je enotna Nemčija nepremagljiva in da je ravno enotnost nemškega naroda njegova najmočnejša postojanka.

Italija želi prijateljskih dejanj.

Znani poluradni tolmač italijanskega ministra Virginio Gayda je napisal v svojem listu „Giornale d'Italia“ zanimiv članek, iz katerega se lahko razbere današnje stališče Italije do balkanskih držav. Gayda med drugim navaja, da je Turčija prva med balkanskimi državami sprejela angleško varuštvo in se pridružila angleško-francoski obkoljevalni politiki. Za to pa je prejela kot nagrado pokrajino Sandžak in nekaj težkih milijonov posojila. S tem sta Anglija in Francija, tako pravi Gayda, podprli Turčijo, da začneja voditi osvojevalno politiko, ki lahko postane nevarna Grčiji in Romuniji. Tudi Grčija in Romunija sta s tem, da sta sprejeli angleško varuštvo, prestopili v tabor nasprotnikov osi Rim-Berlin. Sicer je zlasti Romunija previdna v svojem ravnanju in ne prestopa zagotavlja, da goji prijateljske odnose do Nemčije in Italije, toda Romuni bi bili angleško varuštvo lahko odklonili, kot so to storile Baltiške države, pravi Gayda. Gayda nato omenja prijateljske odnose Jugoslavije do držav osi in zaključuje svoj članek z ugotovitvijo, da v bodoče prijateljske izjave ne bodo več zadoščale, temveč bodo morale balkanske države z dejanji dokazati, če nočejo veljati za sovražnike Nemčije in Italije.

Angleška in francoska vojaška misija na poti v Moskvo.

Francoski in angleški generali so v soboto nastopili pot v Rusijo. Potujejo z ladjo, iz česar bi se dalo sklepati, da se jim preveč ne mudi. Kakor pravijo poročila, bo francosko vojaško odposlanstvo obravnavalo predvsem vprašanje o razporeditvi sovjetske armade na zapadni ruski meji in o sodelovanju Rusije z Turčijo. Angleška vojaška misija pa bo po istih vesteh razpravljala z ruskimi vojaškimi krogi o sodelovanju letalstva in mornarice za slučaj vojne. Francozi in Angleži bodo pri tej priložnosti skušali ugotoviti stvarno vojaško moč Sovjetske Rusije, predvsem pa letalstva in mornarice, ker do sedaj nimajo dovolj zanesljivih podatkov o sovjetski armadi. Proučiti nameravajo tudi vprašanje železniškega omrežja in prometnih sredstev, ki igrajo v vojni zelo veliko, če ne odločilno vlogo. Z ozirom na dolgotrajna politična pogajanja, ki tečejo v Moskvi že polne 4 mesece, so nevtralni opazovalci mnenja, da tudi s prihodom vojaških odposlanstev ni pričakovati hitrih sprememb. Kakšni bodo zaključki vojaških pogajanj, o tem zaenkrat še ni mogoče sklepati nič določenega.

Gdanska vlada zavrača poljski protest.

Preteklo soboto je poljski poslanik v Gdansk izročil vladi svobodnega mesta ultimativno noto, v kateri pravi, da so nameravale gdanske oblasti zabraniti poljskim carinskim organom nadaljnje izvrševanje službe na področju Gdanska in da Poljska tega ne bo trpela. „Völkischer Beobachter“ sedaj poroča, da se je ta nota naslanjala samo na nekontrolirane govornice in da ni bila niti upravičena, ker gdanske oblasti takega koraka sploh niso nameravale podvzeti.

Maršal Rydz Smigly je govoril v Krakovu.

V nedeljo so v Krakovu slovesno obhajali 25-letnico dneva, ko so poljske vojaške organizacije začele borbo za poljsko neodvisnost. Pri tej slovesnosti je spregovoril tudi maršal Rydz Smigly ki je med drugim ponovno izjavil, da se bo Poljska zoperstavila vsa-



Strahotni učinek eksplozije v sredini Londona.

Zander-V.

komur, ki bi skušal neposredno ali posredno posegati v njene interese in pravice. V tej zvezi je rekel, da predstavlja Gdansk za Poljsko njena pljuča. „Völkischer Beobachter“ dostavlja, da so vse te izjave nepotrebno ponavljanje znanega poljskega stališča.

Teden v besedi.

Po vestih iz Palestine so se spet začeli gibati Arabci v vseh delih države, zlasti pa v južni Palestini. Iz Hebrona prihajajo vesti o čedalje pogostejših spopadih med angleškimi oddelki in arabskimi ustaši; v teh borbah se odlikuje zlasti neki mladi Arabec Nasar, ki vodi odlično opremljeno in oboroženo četo 150 ljudi.

Iz La Rockella poročajo, da so na neko tamkajšnjo ladjo naložili 90 zabojev španskih dragocenosti, ki jih Francozi vračajo španski vladi.

Kjoseivanov gre v Rim. Predsednik bolgarske vlade Kjoseivanov bo v kratkem z večjim spremstvom obiskal Italijo, kjer bo ostal dalj časa.

Sovjetska vlada je določila za pogajanja s francoskim in angleškim vojaškim odposlanstvom sledeče zastopnike sovjetske vojske: maršala Vorosilova, generale Sakošnikova, Kuznecova in Smorodinova.

Po poročilih z japonskega bojišča je položaj na mongolsko-mandžurski meji zelo napet.

Romunski kralj Karel in prestolonaslednik Mihael sta na svojem potovanju po Egejskem morju obiskala tudi italijanski otok Rodos, kjer je kralj odlikoval guvernerja otoka z enim izmed najvišjih romunskih odlikovanj.

Chamberlain, angleški ministrski predsednik, se je odpeljal na Škotsko, kjer bo prebil vse letošnje počitnice.

Skupina 20 bolgarskih narodnih poslancev na čelu s prvim podpredsednikom Narodnega sobranja Georgijem Markovim je 4. t. m. odpotovala v Sovjetsko Rusijo, kjer si bodo ogledali veliko poljedelsko razstavo in razne gospodarske in industrijske ustanove v Rusiji.

Manevri, ki so se po madžarsko-romunski krizi pričeli v Romuniji, bodo meseca avgusta dosegli vrhunec. Sredi avgusta bo imela Romunija pod orožjem 900.000 mož.

Romunski prosvetni minister je imenoval bivšega poslanca banatskih Nemcev za nadzornika vsega nemškega šolstva v Romuniji.

Na Grškem so 4. avgusta slovesno praznovali 3 letnico proglašitve diktature.

Vsa turška vojska bo imela v tem mesecu svoje glavne manevre v Traciji, to je torej v evropski Turčiji. Tracija se razteza ob bolgarski in grški meji.

Po uradnih podatkih je število brezposelnih v Združenih državah v juliju t. l. znašalo 9 in pol milijona nasproti 11,000,000 v juliju lani.

Dejstvo, da je Francija prepovedala uvažati italijanski poluradni list „Giornale d'Italia“ smatrajo v Rimu kot nov dokaz za protitalijansko stališče francoske vlade. Prepoved tega lista prav gotovo ne bo pomagala k poenotenju napetosti med Italijo in Francijo.

Italijanska vlada je zaplenila s posebnim odlokom celokupno premoženje bivšega albanskega kralja Ahmeda Zoga in njegovih glavnih sodelavcev.

Italijanska vlada je izgnala dopisnika francoskega lista „Paris Soir“ Jeana

Devaua. S tem je moral zapustiti zadnji francoski novinar italijansko ozemlje.

Egipet pričakuje sredi avgusta 50.000 angleških vojakov, ki pridejo iz Indije in se bodo utaborili vzdolž železnice in v bližini piramid.

Strang, ki se je kot posebni pooblaščenec angleške vlade pogajal v Moskvi s sovjetsko vlado se bo vrnil v kratkem v London.

V Braziliji je pretekli teden zavlada la nenavadno zima. Sneg je pobelil gorovja in ravnine, reke pa so ponekod pokrite z ledom.

V Tokiu fer po vseh večjih japonskih mestih se vršijo že dalj časa ostre protiangleške demonstracije.

Iz naše države

Nekaj podatkov od zadnjega ljudskega štetja.

Priključitev Avstrije k Nemčiji je prinesla tudi marsikatero spremembo na področju uprave. Tako je ohranila edino solnograška pokrajina nespremenjen obseg, medtem ko je bilo ostalih šest pokrajin povečanih. Le — te izvzemši Dunaja, se delijo v 78 podeželskih in 10 mestnih okrajev. Tudi ti okraji so doživeli večje ali manjše krajne spremembe. Z vključitvijo in združitvijo različnih občin šteje današnja Vzhodna marka 4342 občin, katerih meje, posebno mestne, se močno razlikujejo od prejšnjih.

V tej zvezi dobijo seveda tudi podatki prvega ljudskega štetja v Veliki Nemčiji svoje posebno lice. Na prvem mestu je seveda Dunaj s 1218 kvadratnimi kilometri in 1,924.269 prebivalci. Potem sledijo Gradec z 210.000, Linc s 131.423, Inmost in Solnograd s približno 80.000 ljudmi. Celovec šteje po pridružitvi obrobni občin 61.775 prebivalcev. Najmanjše glavno mesto je Krems z 28.370 prebivalci.

Skupno je v Vzhodni marki 35 občin z nad 10 tisoč stanovci. V teh prebiva 3,006.811 ljudi, to je 43% vsega prebi-

valstva Vzhodne marke, v kateri se je našlo 7,015.116 prebivalcev.

In še nekaj zanimivih števil.

Od približno 434.000 poljedelskih podjetij v Vzhodni marki leži okrog 210.000 kmetij v gorah. Od teh je 77.000 v visokem gorovju, približno 45.000 v sredogorju. 88.000 pa na nižjih gorah. Po hribovju pa živi okrog 149.000 kmetijskih družin, medtem ko imamo v nižinah le 74.500 kmetij. Dejstvo, da je nad dve tretjini Vzhodne marke gorate, napravi v luči teh števil vprašanje gorskih kmetov posebno pereče in se vam, vrli naši gorjanci, torej ni treba bati, da bi bili prezrti, kajti, kakor vidite, ste v večini!

Letalske vaje v severno-zapadni Nemčiji.

Nad vso severno-zapadno Nemčijo so se vršile v zadnjih dneh velike letalske vaje. Posetil jih je sam generalni inšpektor zračne vojske general Milch ter se z raznimi drugimi višjimi častniki in zastopniki stranke ter države prepričal o silni udarnosti, tehnični dovršenosti, visoki izobrazbi ter vzorni disciplini nemške zračne sile.

Vesti iz Jugoslavije

Sporazum še pred jesenjo.

Od postanka jugoslovanske države do danes najbolj pereče notranje politično vprašanje, vprašanje sporazuma s Hrvati se nahaja na najboljši poti do končnoveljavne rešitve. Vsa prizadevanja notranje politične narave sedanje jugoslovanske vlade so usmerjena v pravcu, da se v notranjosti odstranijo vse nenaravne diference in da se država postavi na neporušljive temelje zadovoljnih in složnih državljanov. O resnih tozadevnih namerah odgovornih činiteljev jugoslovanske politike priča izjava ministra Kreka, ki je v svojem

govoru na sestanku Jugoslovanske radikalne zajednice v Splitu dejal, da razgovori za sporazum med Srbi in Hrvati potekajo v najboljšem obojestranskem razpoloženju, ki popolnoma upravičuje upanje, da se bo to največje in najbolj pereče notranje vprašanje jugoslovanske države rešilo čimprej. Do konca pa vprašanje še ni rešeno, ker je zelo obsežno in zamotano. Na vsak način je pritožbo, da vlada z vsemi svojimi silami dela na to, da bi leta 1941 mladi kralj prevzel vodstvo države, ki mora biti do takrat močna po popolni medsebojni slogi vseh državljanov. Iz ust

samega ministrskega predsednika Cvetkoviča pa je nedavno prišla izjava, da utegne biti sporazum gotov že pred jesenjo.

Zanimiva razmotrivanja nemškega lista v Jugoslaviji.

Zadnja številka lista „Deutsche Nachrichten“, ki izhaja v Zagrebu, prinaša na uvodnem mestu članek, ki se bavi z vprašanjem preseljevanja južnotirolskih Nemcev. Po mnenju tega lista je to popolnoma nov način reševanja manjšinskega vprašanja. Ta rešitev je edinstvena in je posledica čisto posebnih okoliščin, tako da bi bilo popolnoma napako, če bi kdo skušal tako rešitev priporočiti v vseh primerih, kjer gre za narodne manjšine. — Nemški narodni poslanec v Jugoslaviji dr. Trischler je bil ponovno pri prosvetnem ministru Čiču, s katerim je razpravljal o šolskih zadevah nemške manjšine, predvsem o ustanovitvi popolne nemške gimnazije in o vzgoji zadostnega nemškega učiteljskega naraščaja. Po poročilih listov je poslanec dosegel, da bo znanprej lahko vsako leto mesto 25 vstopilo 40 nemških dijakov na nemško učiteljsko v Jugoslaviji.

Turki se izselijo iz Jugoslavije.

Ali Hajdar Aktaj, dosedanji zastopnik Turčije v Belgradu in novo imenovani turški poslanik v Moskvi, je za časa svojega bivanja v Carigradu dal časnikarjem izjavo, v kateri je predvsem naglasil svoje globoke simpatije, ki jih goji do Jugoslavije in Jugoslovancev. Dalje je govoril o Balkanski zvezi in se končno dotaknil sporazuma, ki je bil sklenjen med Jugoslavijo in Turčijo glede izselitve Turkov iz Jugoslavije in njihove naselitve v Turčiji. O tem je med drugim dejal: Sporazum obeh vlad o izselitvi 270.000 Turkov iz Jugoslavije je sklenjen. V najkrajšem času bo tudi podpisan. Turki se bodo začeli seliti iz Jugoslavije takoj, čim bo prenehala sedanja kriza. — Gre za muslimane turške narodnosti, ki prebivajo na jugu Jugoslavije.

To in ono: Jugoslovanski kralj Peter II. se nahaja že teden dni na Bledu, odkoder dela redno izlete in obiske širom Slovenije. V Begunjah na Gorenjskem se je nastanil dr. Korošec, kjer preživlja svoje vsakoletne počitnice. V nedeljo je dr. Korošca posetil ministrski predsednik Cvetković v spremstvu treh ministrov. — Na Brdo pri Kranju, na dvor kneza namestnika Pavla je prispel na daljši obisk vojvoda Kentski s soprogo. — V Ljubljani bo v nedeljo otvorjen II. jugoslovanski gasilski kongres, na katerem bodo zastopane tudi inozemske delegacije. — V Ohridu so odkrili ostanke stavbe, ki je bila po vsej priliki starogrško gledališče. — V Ptuj so v nedeljo imeli veličastno proslavo

Podlistek

Vajansky

Fran Albrecht

Leteče sence.

Povest iz življenja slovaškega ljudstva.

(29. nadaljevanje.)

Ohrabrena in obodrena je stopila na verando. Pred cerkvijo je stal voziček. Voznik je privezoval kovčeg k lojtram.

„Kaj si je bil Višnja izmislil,“ je rekel doktor, srkajoč črno kavo in mlaskajoč pri tem z ustmi kakor pravi poznavatelj. „Kdor v kazini izpregovori nemško besedo, plača pet desetec. To me je stalo že pet zlatnikov. Od tedaj molčim pri taroku kakor riba.“

„Tudi pridrige bodo madžarske,“ je dejal Karas, „vsi pojdemo. Župnik se upira, a so mu zagrozili, da bo zletel, kakor tamle tisti vaš nori rektor.“

V Eli je zavrela kri.

„Zletel?“ je rekel Herman. „Saj še niti rektorja niso pognali. Gotovo ima tajnih zaščitnikov.“

Višnja prav pošteno pritiska na to. Zdi se mi, da so vam zaupali več?“ se je okrenil doktor k Jablonskemu.

Jablonsky je sklenil roke in vrtel palec ob palec. „Kadar dobimo drugega,“ je izpregovoril in se leno nategnil.

„Machača so naznanili zbornici,“ je rekel Karas. „Za njegovo diplomu ne dam počenega groša. Kaj se neki izpostavljajo ti ljudje?“

„Malce je to neudobna,“ je tiho rekel doktor. „Naj bi že muštral mladino, kakor ve in more, nam starim pa bi moral dati mir. Človeku je tesno od tega strogega rodoljublja. Vsak čas kak koncert, pa dajaj preplačila, ali pa, to gre v dobrodelne namene, vsak hipec zbirka za spomenik, za šolo, za štipendijo — usta smeš odpreti samo če se tiče gramatike. V gledališču same breguše, sekirice in konjski tatovi. Mnogo je tega, mnogo!“

Voznik za vodo pri cerkvi je sedel na voz in počil z bičem. Konja sta povsila glovo in obstala pri miru. Čez hip je prišel Miloslav Holan, za njim njegov oče. Sivi lasje starca so se izkrili v solnčnih pramenih, ki so prodrli skozi vejeve jasena. Pri vozu je objel sina. Milko je opazil družbo na verandi in se siloma izvil iz očetovega objema.

Starec je položil roko na lojtro in gledal na sina. Dolgo sta govorila. Sin se je nestrpnost presedal na svojim sežu.

Konji so potegnili — starec se je držal za lestvo, tako da so tudi njega močno potegnili s sabo.

„Naprej!“ je sirovo zaklical Milo. Voz

je zdrdral. Stari Holan je sklonil glavo in gledal za vozom izpod obrvi. Družba na verandi je jedva opazila, kaj se je zgodilo kraj cevke — samo Ela je videla ločitev starca s sinom. Pozabila je sama nase. Milko je nalahno privzdignil čepico, ko je prišel voz mimo hiše. Elina roka je vztrepetala — že je hotela zamahnuti za odhajajočim. A osvestila se je.

Stari Holan je dolgo stal pred cerkvijo. V pesku so bili videti sveži sledovi koles. V sveži kolovoz je vprl oči in vzdihnil. Vrnil se je v izbo in sedel k staremu klavirju. Napolni zvoki so se vili iz godala, slabo je brnela odtrgana, ob druge strune zadevajoča se struna. V ta slabotni šum je zvenel globoki glas starčev — pel je genljivo pobožno pesem. Nato se je oprl ob leseni stolov naslanjač, zamežikal z očmi in ni odtegnil tresočih se rok s klavijature. Samota in bolešt — to je delež brezposelne starosti, povračilo za toliko vročih čuvstev, za toliko plemenitih stremljenj. —

Najsi je napočila nedelja, Jablonskega ni bilo v cerkev; že rano zjutraj je odšel v mesto. Od svojega odvetnika je prejel poročilo, da je kupno ceno, ki je bila določena za goro, kupljeno od Podolskega, Zweigenthal stavil pod sekvestar. Razume se samo ob sebi, da isto-

časno tudi vse premoženje Podolskega. Zweigenthal je izkazal ogromne vsote v svojih tihih menicah. Jablonsky je s Hermanom pohitel v Podolje — tam je bilo vse kakor izropano. Žid je poskrbel za to, da so odpeljali vse, kar koli ni bilo s klini pritrjeno k zemlji ali zidu. Oskrbnik je pobegnil po zgledu podgan, ki ostavijo ladjo, kadar preti, da se razbije v valovih nenasitnega morja. Jablonsky je besnel — žid se je vedel kljubovalno, naravnost žaljivo. Uslužnost sodišča napram židu ni imela meja — vse mu je šlo kakor po maslu. Jablonsky je komaj rešil kapital hranilnice, obresti so šle po vodi! Žid je priganjal na prodajo posestva, ki je skoro v celoti obstajalo iz nepremičnine. Jablonskemu samemu, ki je bil vpisan kot žirant, je pretela znatna izguba.

Žid je prišel k njemu na stanovanje v mestu. Jablonsky se je nemirno preseljal za mizo.

„Ne maram vaše izgube, velmožni gospod,“ je pričel Zweigenthal. „Moj sin bi se rad pogovoril z velmožnim gospodom.“ Stari je odšel in Bernhard je vstopil v sobo.

Jablonskemu je bil zopern elegantno oblečeni Bernhard, neprestano poigravajoč se s svojo zlato verižico, na kateri je viselo mnogo prstanov, medajlonov in pečatnikov. (Dalje sledi.)

700 letnice ustanovitve minoritskega samostana. — Ob priliki mariborskega tedna so v nedeljo izvajali stare slovenske običaje in ples, ki so se razvili v mogočno narodno manifestacijo.

V nas samih je naša moč.

Veselo znamenje današnjega časa je: svet se začne zavedati, da je potrebna povezanost s koreninami svojega ljudstva. Desetletja so morala minuti, preden se je meščan zavedel, da obstoja še druga kultura poleg meščanske. Še dalje pa je trajalo, da se je kmet sam, da so se naši očetje in matere, da smo se mi zavedli svoje tastne kulture, vse v zvišenosti, lepote, blagostanja in polnosti sveta, ki smo ga ustvarili mi in rodovi pred nami. Šele v naši dobi nemirnega iskanja, novega ustvarjanja, v dobi novih življenskih oblik in spoznanj smo pričeli častiti in spoštovati to, kar je bilo nekdanj zaničevano: kmeta in njegovo kulturo.

Naša slovenska kmečka kultura in miselnost se v svojem bistvu močno razlikujeta od meščansko-prosvetljene. Predvsem ustvarjamo mi svojo kulturo nezavestno, brez vsake šole, bolj s čustvom kakor z razumom. Čutimo lepoto domače cerkve, lepoto domače hiše, domače vasi, občutimo vse te lepote, a ne vemo zanje. Občutimo svetost, polnost in častitljivost svojih šeg, toda ne vemo zanje! Kakor svetišče je ta naša kultura, v kateri se moramo gibati kakor otrok v svojem domišljenem lepem svetu pravljic. Je izraz celega človeka, ni tvorba duha brez duše. Kapelice ob poljskih stezah in znamenja ob križpotih: Koliko nam povedo in kako nam govorijo o srčni kulturi našega človeka!

Naša kultura raste iz skupnosti občestva: ni bila nadarjenost posameznika, ki je ustvarila kmečko hišo, upravo hiše, prelepo okrasje, duhovito slikano domačo skrinjo, narodno pesem in ljudsko šego; vsa vas, vsa dolina in celi rodovi so gradili in zidali to lepo stavbo naše slovenske koroške kulture — zato je tako resnična, nam vsem razumljiva in k srcu govoreča. „Moj narod star je težkih tisoč let, moj narod moder je ko kralj Matjaž!“

Pokazali smo samo na nekatere poteze naše kmečke kulture, toda ravno v teh je naša moč. V svojih srcih smo nezavedno povezani s preteklostjo in ta povezanost nam daje vero v duhovne in kulturne vrednote naroda.

Zato je resnica: Gospodarju, ki je ohranil skromnost svojih očetov, ljubezen do dela in do zemlje, ki smatra posle za člane svoje družine, ki je svojim sosedom res sosed in ne razdira sebično vaške skupnosti, ki skrbi za izobrazbo svojih otrok in se sam splošno izobrazuje, takemu gospodarju ni treba še posebej zatrjevati, da je dober in zvest Slovenec, kajti takšen je in mora biti slovenski kmet! Narobe pa gospodar, ki mu je skromnost očetova preskromna, ki ne pozna obzirnosti do sosedov in mu je delo pretežko, ki mu je služabnik tujec v hiši, ki mu zemlja ni več sveta, ta je izgubil tisto odporno silo, ki je odlikovala naše očete-gospodarje, da so ohranili slovensko zemljo nam in našim potomcem.

To premišljevanje naj nam pokaže našo sveto dolžnost: vzdržati in širiti moramo vse dobro, kar smo prejeli od rodov pred nami, vlivati moramo otrokom spoštovanje do vsega, kar je bilo sveto in drago našim očetom. S tem bomo ohranili in utrdili tudi našo narodno samozavest, ki je izraz naše vere v bodočnost. Seveda pa moramo sprejemati tudi napredek današnjega časa! Za to sprejemanje pa velja načelo: naša kultura, to je, naša moč mora ostati tudi v novih oblikah v skladu z našo podedovano miselnostjo. Oblike stanovanja in način gospodarstva, življenje vasi in oblike političnega ustroja okrog nas se spreminjajo, a v nas samih mora ostati naša moč — duh mora ostati isti, domači, slovenski!

V vsako družino „Koroškega Slovenca“!

Čirom naše zemlje

Večna slovanska nesloga.

Piše H. A.

Preprostost in pobožnost pa Slovani nista rešili svojeglavnosti. Življenje starih Slovanov bi bilo mnogo lepše in srečnejše, če bi ga ne bili kalili premnogi medsebojni prepiri in bratovski (poprav bratomorni) boji. Nesložnost je že od nekdaj tista napaka, ki jih je gonila in goni v pogubo. Arabski popotnik Ibrahim Ibn Jakub pravi: „Slovani so neustrašni, za boj pripravljeni ljudje. Toda razcepljeni so v rodove in plemena. Če bi ne bili med seboj nesložni, bi se ne mogli meriti z njimi noben narod na svetu.“

V starem ruskem letopisu (Nestor) čitamo: „Zemlja naša je velika in prostrana, toda reda v njej ni.“ Grški cesar Mavrikij poroča o Slovanih, da ima vsak rod svoje glavarje, ki se med seboj stalno prepirajo in sovražijo. Vlada nad seboj ne trpe. V skupnih posvetovanjih sklepajo, kaj naj bi se storilo; če pa niso vsi istega mnenja, ne pride do sklepa, ker se pri nasprotnih nazorih ne vdajajo drug drugemu. Celo napadeni v vojni se rodovi ne morejo združiti in si izbrati skupnega vojvode. Zato jih needine premaga sovražnik brez vseh težav.

Ker niso Slovani priznavali nad seboj nobenega gospodstva, ampak hoteli živeti le v občinah, v katerih so si bili vsi enaki, so zametavali enotnost velikega naroda in niso spoznali silne moči reda, organizacije in skupne vlade. V tem oziru so bili Slovani preveč demokratiški narod in bi bili radi te slabosti in razcepljenosti propadali, če bi se ne predručili in uredili javnega življenja po rimskem in zapadnem vzoru. Skiti, Huni, Obri, Nemci, Bolgari, Ogri, Turki in drugi so z lahkoto premagovali nesložne slovanske rodove.

(Dalje sledi.)

Iz življenja ravnatelja Mohorjeve Družbe Josipa Zelchna.

V Št. Jakobu v Rožu smo položili k zadnjemu počitku zaslužnega ravnatelja Mohorjeve Družbe svetnika Josipa Zelchna. Rajni izhaja iz šentjakobske fare in je bil sin zavednih vernih staršev. Po končanih gimnazijskih in bogoslovnih študijah v Celovcu je kaplanoval najprej v Železni Kapli, potem pa je prišel za provisorja v Valburgen in na Dječke in končno kot župnik v Černeče. Kmalu pa so poklicali vnete ga dušnega pastirja in izbornega govornika za slovenskega pridigarja v Celovec, kjer je vršil istočasno službo spovednika in veroučitelja pri uršulinkah. Vso svojo agilitnost pa je mogel za kulturni razmah svojega ljudstva vneti duhovnik šele pokazati, ko je prevzel po odhodu dr. Rožiča mesto ravnatelja in oskrbnika Mohorjeve Družbe. In tej važni kulturni slovenski ustanovi je potem posvetil vse svoje sile, kajti delo ni bilo lahko. Prevzel je to odgovorno mesto, ko je štela Mohorjeva Družba nad 80.000 članov, a še hujske delo je čakalo neumornega ravnatelja, ko je bilo treba po razsulu Avstrije to veliko dobrotnico slovenskemu narodu ohraniti in je postala selitev Mohorjeve Družbe v novo, mlado jugoslovansko državo nujna potreba. Ravnatelj Zeichen je bil tu mož na mestu: njemu gre hvala, da je Mohorjeva Družba tudi danes največja posrednica kulture med preprostimi našim ljudstvom v Sloveniji kot med nami koroškimi Slovenci. Narod je to spoznal in ohranil ravnatelja Zeichna, odlikovanega z redom Sv. Save, v hvaležnem spominu tudi še tedaj, ko je užival zaslužni počitek v svoji rojstni vasi pri Svetem Jakobu.

Veliko hvaležnost udanega naroda je pokazal tudi veličastni pogreb, ko je spremljalo zaslužnega pokojnika kar 18 duhovnikov. Iz Celja je prispel velik avtobus z g. mestnim županom dr. Voršičem, z naslednikom rajnega g. ravnateljem Mohorjeve Družbe dr. Kotnikom in družbenimi uradniki, iz Ma-

ribora pa je došlo zastopstvo tiskarne Sv. Cirila, da z našim ljudstvom od daleč in blizu vzamejo zadnje slovo od velikega dobrotnika. Naj v božjem miru počiva v domači zemlji.

msgr. P.

Knezoškof dr. Adam Hefter odstopil.

Z ozirom na svoje zrahljano zdravstveno stanje je odložil knezoškof dr. Adam Hefter pastirsko palico krške škofije, katero je nosil skozi 25 let. Do imenovanja novega škofa oskrbuje vse dušnopastirske zadeve škofije kot kapiteljski vikar pomožni škof dr. Andrej Rohacher.

Novomašna slovesnost č. g. Lorenca Kaselja v Grebinjskem Klostru.

Starodavni Grebinjski Kloster, materna župnija Grebinjske okolice in nekdanj domačija mnogih duhovnikov, že celo stoletje ni imela primicije. Zato je sedaj s tem večjim slovesnim veseljem obdajala svojega novomašnika, č. g. Lorenca Kaselja iz Stare vasi. Klosterčani so svojemu primicijantu priredili sijajen sprejem. Zvonovi so zamajali, možnarji so se vžgali, pevci so zapeli, ko je novomašnik stopil iz avtomobila. Deklica mu je izročila pozdravni šopek. Č. g. župnik Thurner pa je spregovoril tako prisrčno pozdravno besedo, da so jo morale spremljati solze vesele ginjenosti vseh Klosterčanov. Zaprotil je primicijanta, naj svoj prvi blagoslov v rojstni župniji podeli novemu Križu. Križanemu zaročeni mladi duhovnik je s prelepim križem dobil čisto svojevrstno novomašniški križ, ki bo primicijantu, njegovim rojakom in še poznim rodovom spomenik novomašnih slovesnosti v nedeljo dne 23. julija. Skozi gozd slavalokov in vencev, samih znamenj vselega razpoloženja Starovaščanov, se je vil sprevod z novomašnikom v cerkev. V častitljivi cerkvi je objela primicijanta pozdravna pesem: „Novi mašnik, bod' pozdravljen!“ Na prižnico je stopil č. g. dr. Janko Mikula, dušni pastir Slov. Plajberka in Ljubelja, kjer je primicijant kot bogoslovec rad gostoval. Obrazložil je, da je duhovnik dar božji in zato velja vesela hvala in čast današnjega dne Bogu, pa tudi duhovništvu, da obrodi sad posvečenja v dušah in ta sad ostane vekomaj.

Verniki, ki so polnili veliko cerkev do zadnjega kotička, so se sedaj zgrnili okrog oltarja, kjer je častiti primicijant prvokrat daroval najsvetejšo daritev ob ubranem petju Klosterskega cerkvenega zbora. G. novomašniku so stregli č. g. novomašnika Karicelj in Lampichler ter č. g. profesor Limpuh, nečak rajnega Klosterskega župnika in novomašnikovega dobrotnika Kukačke blagega spomina.

Primicijske svate in goste je združila slovesno okrašena župnijska dvorana k prijetnemu svatovanju, ki so ga še lepšali pevci in ljubke družice s petjem in prigodnicami. Govorjena je bila tudi premnoga zdravica. Ko so se svatje in gostje razhajali v bližnje in dalnje domove, so še vedno udarjali možnarji in topiči pozno v noč. Hoteli so vsem Klosterčanom ubiti v spomin: Danes ste obhajali prvo slovesno novo sveto mašo duhovnika-domačina, biti pa ne sme zadnja!

Köttmannsdorf — Kotmara ves.

Tužno in žalostno so zapeli v teku poldruga tedna kar štirikrat zaporedoma naši farni zvonovi ter nam oznanjali vest, da nas je posetila bela žena in neizprosno zahtevala iz naše srede svoje žrtve. Najprej nas je pozval glas zvonov ob gomilo dveh prerano umrlih mater. Ločili sta se od nas dve skrbni krščanski materi, ki sta vse življenje delali za svojo družino in svoj dom. Z Veselji so 15. m. m. prinesli k zadnjemu počitku k farni cerkvi Margareto Mertič, pd. Kajžrinjo, v starosti 64 let. 21. m. m. pa smo stali ob grobu komaj 50 letne Maticeve matere v Preblah, Marije Hallegger. Samo en dan za njo pa je Gospod poklical k sebi še njeno očeta 79 letnega Rutnika v Gorjah. Veron in marjiv gospodar je z vzgled-

no pridnostjo slovenskega kmeta v potu svojega obraza kot priseljenec iz Slovenjega Plajberka priboril sebi in svojim potomcem v naši fari vzgleden kmečki dom. — In še enkrat so nam farni zvonovi 25. m. m. naznanili, da je smrtna kosa tokrat zadela čisto mlado cvetko, ki se je bila komaj zbudila k življenju ter Halekarjevimi na Veseljih ugrabila 9 tednov starega otroka. Vsem žalujočim naše iskreno sožalje. — Koncem minulega meseca so našli pod Preblami v Dravi truplo utopljenca. Komisija je ugotovila, da gre za nekega delavca iz Beljaka, rodом z Dunaja. Obveščeni sorodniki so odredili prevoz na dom.

Izpod Vertače. (Wind. Bleiberg — Slov. Plajberk). Živinsko bolezen slinovko in parkljevko je zaneslo tudi med nas. Sicer ni vsa živina bolela in tudi nobeno govedo ni poginilo. Omejeni promet in nesvobodno gibanje pa le močno občutimo. Posebno težko nam je, ker je zabranjen obisk cerkve. Sedaj šele prav živo občutimo, kako draga nam je božja hiša! Upamo, ko boste brali o teh naših težavah, bomo že zopet razkuženi in prosti. Seveda tako hitro bolezen naše živine ne bo zapustila, kot je skopnel sneg, ki ga nam je nasul sv. Jakob. Kaj takega najstarejši ljudje ne pomnijo. Na solnčni strani je sneg še isti dan skopnel, na senčni strani pa je ležal še naslednje jutro. Hvala Bogu, sneg in slana nista napravila nobene škode. Škoda da je le tistega koledarja, iz katerega je nekdo iztrgal vse mesece do decembra. Se je pač tudi zmotil kakor vreme!

Sittersdorf — Žitara vas. (Veselje in žalost). Da bomo vedno tako pridni, pa nas ne bo zmanjkalo nikoli. Že devet porok smo imeli letos v naši fari. Sedem parov je praznovalo svojo ženitnino pri Rutarju, na Binkoštni ponedeljek kar trije pari naenkrat, da bi kmalu zmanjkalo prostora v velikem Prosvetnem domu. Posebno veselo pa je bilo zadnje nedeljo, ko sta stopila pred oltar član šentvidskega pevskega krožka, mladi gospodar Bajcarjeve kmetije in pridna igralka našega društva Micka Norčičeva. Pevci so se jima oddolžili, da petja skoro ni hotelo biti konca. Po poroki pride naravno krst — zato smo jih krstili v nedeljo 16. m. m. kar pet, rojstev pa smemo beležiti celo šest. — Zdi se, da je ob teh rekordnih številkah morala poseči v našo sredo tudi bela žena smrt. Tako smo pokopali v zadnjem času v svojem težkem življenju le prevečkrat hudo preizkušene Lesjakovega očeta, teden navrh pa marljivega gospodarja Črnkovega posestva. On je odšel, njegova zvesta žena pa že dolgih sedem let voljno v Bogu prenaša vse muke bolniške postelje. Čeprav je v zadnjem času skoro popolnoma oslepela, vendar še večkrat prepeva in nikoli ne toži. Pretreseni ob žalostnem koncu Lesjakovega očeta smo bili na novo zbegani ob ekshumaciji delavčeve žene Katarine Jernej. Pa je zdravniška obdukcija dokazala neresničnost govoric, ki so po nenadni smrti rajne vznemirjale vso našo okolico.

Obersammelsdorf — Žamanje. Tako tiho in mirno je pri nas, da se mora zbuditi sam kralj Matjaž, če se zgodi kaj posebnega. Tako so spet enkrat oživele Žamanje ob poroki naše družtenice Kristine Picej, ki nas je zapustila ter šla za izvoljencem svojega srca gospodinjit na njegovo lepo posestvo na Rudo. Želimo ji obilo sreče in upamo, da nas tudi onstran Drave ne pozabi. — Promet ob Zablatniškem jezeru je jako živahen. Kako bo šele izgledalo, ko bo vse delo končano. Nad dvajset delavcev je zaposlenih že od lanske jeseni, pa še vedno niso gotovi. Vsekakor pa je tudi letošnje taborenje telovadcev neprimerno živo.

Koroški drobiž. Udeleženci mednarodne nemške alpske dirke so posetili na svoji poti tudi Beljak in Celovec. Pri tem se je ponesrečil med Špitalom in Beljakom 26 letni jugoslovanski poročnik Aleksander Glebov. Lahko poškodovanega so prepeljali v beljaško bolnico. — V Celovcu in Beljaku je govoril nedavno nekdanji sovjetski ljudski komisar Karl Albrecht o „izdanem so-

cijalizmu.“ — Povodom 25 letnice začetka svetovne vojne so imeli tudi po koroških garnizijah spominske slavnosti. — Do 31. jul. t. l. je posetilo cesto na Veliki klek 200.000 obiskovalcev v 53.000 vozilih. — V sredo, 2. t. m. je trčil v Celovcu v nabito poln poštni omnibus tovorni avto špedicije Maichin. Pri tem so bili nevarno poškodovani najemnik Hugo Winkler iz Spodnjih Borovelj, Marija Uschnig iz Borovelj in voznik tovornega avta Jurij Polzer. — V Labijenčah pri Čajni se je ponesrečila z motornim kolesom E. Koroschitz iz Judendorfa. Z nevarnimi poškodbami leži v beljaški bolnici. — Slinavka se je pojavila tudi že na Klopcah pri Škofičah. — Na Klopcah je vlomil neznanec v stanovanje Jožefa in Barbare Pitschek ter odnesel 42,50 RM. — Drzni vlomilec Adolf Kanalz iz Ziljske Bistrice je po tromesečni svobodi stal nanovo pred sodnikom in bil kaznovan z večletnim strogim zaporom. Potem pa bo moral v prisilno delavnico.

Naša prosveta

2. J. Scheiniggg:

Narodne pesmi koroških Slovencev.

Kot šestošolec sem bil nekoč v družbi fantov, ki so prepevali koroške ljudske pesmi. Na prošnjo, naj mi kdo napiše besedilo še nepoznanih, mi pravi fant iz Roža: „Doma imam bukke, v katerih najdeš skoraj vse. Pridi!“ Šel sem in dobil sem v roke majhno, debelo knjigo. Na ovojju sem bral: „J. Scheiniggg, Narodne pesmi koroških Slovencev, 1889“. Od tedaj naprej sem vedno rad segal po tej knjigi. Vedno je vstajal pred mano človek od Zile, iz Roža in Podjune v svoji radosti in bolesti. Romal sem nazaj v preteklo čase in videl sem ljudi zbrane pod lipo ali pred hišo, ki so vneto poslušali pevce balad in romanc. Slišal sem ljubimiske pesmi (poskočnice) na veselicah in smeh poslušalcev. Stari vojaki pojejo s fanti, razposajenost snubitve venčajo pesmi raznih vrst.

Ko sem danes odprl knjigo, sem slučajno naletel na romanco, ki jo pojejo ob Zili in ki nosi naslov: „Grlica“.

„Čej si hodil, čej si bil
po noči,
da si tako čevcelece rosil,
po noči, po noči?“

S preprostimi besedami nas uvede neznan pesnik točno v položaj in dejanje. Oblika spominja na severno-nemške ljudske balade, ki jih strokovnjaki zelo cenijo in občudujejo (Prim. „Edward“!). Koroške slovenske ljudske balade in romance lahko ponosno gledajo v svet. Dokaz zato je balada (št. 29) „Ljubček pride po prstan“ ki igra ob Vrbskem jezeru. Žal, da je samo odlomek.

Jaz bi mel pa dreve v ves iti,
pa megla na jezaru leži . . .

Stvarno in kratko je zastavljeno vse dejanje: Babice prosijo Boga, naj vzame meglo z jezera; megla je šla in dekle zagleda fanta, ki ima dve bakli v ladji. Tragedija, ko zahteva fant prstan od nje, je orisana zelo kratko:

Ona se prime za svoje lase
in se vrže na črne tle.“

Veliko je število balad in romanc, ki so zabeležene iz Zilske in Rožne doline. Predmet jim je ljubezen, ki je podana v znani koroški stvarnosti. Ravnotako stvarne so legende, zgodovinske in obredne pesmi: „Kralj Matjaž je ženil se“, „Radecki ima že sivo glavo“, „V jutranji deželi je prišla goré“ („Trije kralji“ jo pojejo še dandanes!), „Device tri kresujejo“, „Marija po polji prangala“ in tako dalje.

Največji del zbirke zavzemajo ljubimiske pesmi ali poskočnice. Nastale so, kakor pravi izdajatelj v predgovoru, po nemško-bavarskem vplivu. Verjetno, da niti niso vse zbrane. Nastajajo še dandanes ob različnih prilikah. Od nemških se razlikujejo v tem, da ne jemljejo predmeta iz najnižjega človeškega ravnanja, temveč iz neizbrljive

vega vira ljubezni. Humorja nikdar ne zmanjka:

Sem snuči v ves biv,
je pa štrašivo me,
so zelene smreke
prikvanjale se.

V tretjem delu so zbrane pesmi razne vsebine: otroške, svatbene, stanovske zabavljice in druge. Skoro ni prilike, ki ne bi bila zajeta v pesmi. Ravno to je značilno za koroškega človeka, da gre takorekoč s pesmijo skozi življenje. Vsa žalost in prešerna radost se zlivata v verze. Zasluga nabiratelja koroških slovenskih pesmi J. Scheinigga je v tem, da je skušal dojeti življenje in bitje Slovencev v pesmih. Saj pravi sam v predgovoru: V obče je priznana važnost narodnega blaga za spoznavanje vsega kulturnega življenja narodov.

Scheiniggova zbirka naših narodnih pesmi pa nam kliče: Ohranite to, kar ste sprejeli od očetov in dajte naprej svojim vnukom! Naj vam bo ta dedščina v ponos, v veselje in tolažbo!

Naše gospodarstvo

Kdo ima najlepšo pšenico?

S takimi vprašanji se moramo danes bolj resno pečati, kakor je bila to dosedaj navada. To pa zaradi tega, da pridemo s pomočjo dobrega semena tudi pri nas do boljših uspehov.

V vsakem kraju imamo gospodarje, ki imajo zaradi boljšega svojega semena tudi ugodnejše pridelke. Držimo se takih kmetovalcev. Dajmo te uspehe tudi v svojem gospodarstvu izkoristiti! Slično, kakor delamo pri živinoreji. Danes iščemo dobre plemenske živali tam, kjer vemo, da imajo gospodarji lepo in dobro živino za pleme. Stavimo to tudi pri naših rastlinah. Če nimamo sami dobrega semena, poiščimo ga tam, kjer se dobi! To velja za vse naše njivske pridelke.

Danes opozarjamo na pšenico, ki med raznim žitom zavzema po naših krajih drugo ali celo prvo mesto. Poglejmo malo na okrog in se zanimajmo, kdo na vasi je pridelal najlepšo pšenico. Primerjamo domačo pšenico s pšenico, ki je zrastle na sosednjih njivah. Opazujemo razlike in skušajmo priti do tiste pšenice, ki bolje uspeva. Saj ni vsejedno, ali dobimo petkratni ali desetkratni pridelek! In take razlike se pripisujejo danes tudi že manj ali bolj plodovitnemu semenu.

Lepo pšenico smo spoznali že zunaj na polju po vsem njenem razvoju, zlasti pa potem, kako je bilo razvito klasje, ali je bilo dolgo in polno. Pravi uspeh se vidi seveda šele ob mlatvi. Takrat se pokaže, kako kleno in težko je njeno zrnje.

Ako hočemo, da bomo imeli lepo pšenico, je najprej potrebno, da skušamo priti do najboljšega semena. Brez dobrega semena ne bo lepe pšenice, pa čeprav smo skrbeli za pravilno gnojenje in ugodno lego in zemljo. Zato mislimo že sedaj ob mlatvi na odbiro oziroma izbiro dobrega ošeničnega semena!

Posvečajte negi parkljev več pažnje!

Medtem ko na pravilno nego konjskih rogov pazi navadno kovač — strokovnjak, pozabimo na nego parkljev goveje živine popolnoma. Predvsem je treba negovati parklje pri živini, ki stoji vedno v hlevu. Taka živina dobi že s tretjim letom dolge kljunaste parklje, ki ji otežkočajo stoji in hojo in tudi v drugih pogledih na živino kvarno vplivajo. Zlasti je pa pravilna nega parkljev potrebna po prestani slinovki in parkljevki, da se odstranijo iz gub parkljev vse okužene snovi, ki bi lahko povzročile, da se živinska kuga ponovno pojavi. Pri negi parkljev je važno, da živino zgodaj privadimo k dviganju nog, da imamo za ta posel pripravljen primeren kraj s trdim tlom ter potrebno orodje, s katerim nego lahko hitro in brez mučenja živine opravimo.

Konzum piva v Vzhodni marki stalno raste. Maja meseca 1939 smo popili v bivši Avstriji 434.376 hektolitrov piva,

dočim smo ga lani v istem mesecu 330.000 hl in predlanskem le 210.000 hektolitrov. Največ piva konzumira seveda Dunaj, nato Štajerska, Gornja Donava itd.

Stanje slinovke in parkljevke v Vzhodni marki koncem julija meseca izkazuje naslednje številke: Okuženih je bilo v 53. občinah 136 kmetij in 27 planinskih pašnikov, in sicer na Koroškem 27 kmetij in 5 planin.

Veliko povpraševanje za koroškimi ovci. Kakor poroča kmečka organizacija v Gradcu je povpraševanje za koroškimi ovci slej ko prej veliko in

Žanimivosti iz vsega sveta.

„Marljiv ko čebela“.

Čebela je človeku vzor pridnosti. Ne pozna počitka, pozna le delo in žrtve za svoj rod.

Izračunali so, da je pri čebelah potrebnih 12.000 delovnih ur, da naberejo in izdelajo pol kile medu. Ako bi morala to delo opraviti ena sama čebela, ki bi delala osem ur na dan, bi potrebovala za to 5 let in 2 meseca. Po naši cenitvi dela bi bilo to delo vredno komaj 1 do 2 marki. A življenje čebele je prekratko, da bi mogla to delo opraviti. Živi komaj 25 dni — torej komaj mesec dni v delu in trudu za obstanek svojega rodu in v dobro človeku, ki se rad okoristi s pridnostjo te male, marljive živalice.

Čebela, ki leta od cvetice do cvetice, ne obiskuje le trat okrog panja, temveč je dokazano, da se oddalji do 3 km od doma. Ako računamo le polovico te poti, torej tri km za tja in nazaj, tedaj je potrebnih 37.500 takih izletov za 40 miligramov cvetnega prahu in 1500 gramov cvetličnega soka, kar skupaj da pol kile medu.

Iz vsake cvetne čaše pobere čebela $\frac{2}{10}$ miligrama soka. V eni minuti obišče 10 cvetic. Ker traja njen izlet vsakokrat 10 minut, preišče tedaj vsakokrat približno 100 cvetnih čaš. Ker opravi vsaka čebela do 40 izletov na dan, obišče dnevno 4000 cvetov.

Za 1500 gramov soka, ki je potreben za pol kile medu, bi morala čebela preleteti 112.500 km. To je pot, ki bi nas pripeljala trikrat okrog naše zemeljske oble in je enake oddaljenosti lune od naše zemlje.

Ako si na ta način predstavljamo delo čebel, tedaj jo bomo gledali s povsem drugačnimi očmi, ko leta od cveta do cveta. V vsakem panju je okrog 10.000 čebel, ki nabirajo najbolj zdravo in najokusnejšo hrano zase in za človeka.

Bik v brivnici. V Kuli na Hrvaškem je preteklo soboto zvečer neki kmet vodil skozi mesto velikega bika. Žival pa se je splašila ter je zdirjala naravnost v odprto brivnico, kjer so brivci brili goste. Gostje so brž zbežali, za njimi pa tudi brivci. Tako je bik sam ostal v brivnici, kjer pa ni naredil nobene škode. Kmet je bil namreč hitro za njim ter ga odvedel.

Isti dan obedoval na treh celinah. Neki Amerikanec, ki se nahaja z letalom na potovanju okrog sveta, je nedavno prispel v perzijsko mesto Basarah. Tam je zajuterkoval, nato pa se odpeljal v Aleksandrijo, kjer je južinal, nato pa se je zopet dvignil v zrak in prispel k večerji v Atene. Sedaj se mož ponaša s tem, da je isti dan obedoval v Aziji, v Afriki in v Evropi.

Kolo z radiom. Zadnja novost v področju koles je prišla sedaj na trg v Clevelandu. Kolo ne tehta samo manj nego 35 funtov, tako da ga je mogoče nesti pod pazduho, temveč prekaša po hitrosti vse druge znamke in ima zadaj pritrjen — dežnik, spredaj na krmilu pa radijski aparat.

Najlažjo violino na svetu imajo v Jugoslaviji. Siromašen izdelovalec instrumentov Franjo Maroti iz Splita je bral pred leti, da je neki Švicar napravil 320 g težko violino, da je postal zaradi tega slaven in da je dobil za svojo delo imenitno denarno nagrado. Strokov-

do sedaj nikakor ni bilo mogoče ustreči onim, ki so se oglasili za nakup ovce. Za bodoče bodo pristojna mesta določila posebne kraje in termine, kamor bodo morali kmetje prignati za prodajo prijavljene ovce, kjer se bo nato izvedla potrebna izbira in razdelitev med kupovalce.

Mednarodni žitni urad v Rimu je objavil statistični pregled o tem, kakšna je bila letošnja žitna letina na svetu. Urad pravi, da je bila letošnja žetev za 14 odstotkov slabša od lanske, ki je bila izredno ugodna. Letošnja žetev je podobna oni, v letu 1935 in 1937.

njaki so tudi izjavili, da lažje violine ni mogoče sestaviti, ker ne bi prenesla napon strun. Franjo Maroti pa je šel na delo in napravil 220 g težko violino, ki prav z lahkoto vzdrži napon strun in ima pri tem tudi lep glas.

V bližini Filipinov leži otoček Verde. Krasen je kot pravi raj, bujno poganja rastlinstvo in nudi hrano mnogovrstnim živalim. Njegov obseg znaša komaj 15 kv. km in daje prostora 400 srečnim otočanom. A njihova sreča postaja opoteča. Nedavno je bil potres, zamajal se je tudi mali otoček in sedaj s strahom opazajo, kako se površina po milimetrih, a stalno in trajno pogreza v morje. Usoda otoškega kraja je zapečatenjena in nihče na svetu ne more več rešiti mali paradiž.

Par za smeh

Kratek pogovor: Vojak: „Gospodična, to vam pravim: Zagledati vas in vas vzljubiti, je ena!“ — Micka: „In pozabiti me in zapustiti b o dve!“

Jo pozna. Tončka bratu: „Moj ženin mora biti duhovit, lep, bogat in dobre ga srca — na tem stališču stojim!“

Brat: „Se motiš. — Obsediš!“

Telegram. Jože Pašerka, star mešetar je prišel v Velikovec živino kupovat in je od tam poslal ženi tale telegram: „Ker večerni vlak nobenih volov seboj ne vzame, bom šele jutri prišel.“

Še ena: Gost v vaški gostilni domačemu hlapcu, ki mu je prinesel juho: „To vendar ne gre, vi palec v juho pomakate!“ — Janez: „Nič ne de — saj ni vroča!“

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Upravnik:** Rado Wutej, Klagenfurt, Schüttgasse 9. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. — Veljavna je inseratna tarifa 1. — Povprečna naklada v 2. četrtletju 1939: nad 2300.

Vabilo

na

37. redni letni občni zbor

Posojilnice v Hodišah, registrovane zadruge z neomejeno zavezo, ki se vrši v nedeljo, dne 20. avgusta 1939 ob 10. uri dopoldne v posojilničnih prostorih v Hodišah z naslednjim dnevnim redom:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
 2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
 3. Odobrenje računskega zaključka za leto 1938.
 4. Sprememba pravil: določitev deleža v RM.
 5. Sklepanje o deležnih doplačilih iz rezervnega zaklada.
 6. Odobritev začetne bilance v RM s 1. januarjem 1939.
 7. Slučajnosti.
- Ako občni zbor ob napovedani uri ni sklepčen, se vrši drugi občni zbor po zadružnih pravilih.

Načelstvo.

Joh. Leon sen.

knjigarna, trgovina s papirjem in tiskovinami

Celovec, Obstplatz 2, tel. 42

tiskarna, knjigoveznica

Celovec, Domgasse 17, tel. 653